

Ministerie van OCW

Plaats - Datum

Rotterdam - 30 april 2023

Kenmerk

26042023

Behandeld door

Maarten Groenen

Onderwerp

Reactie internetconsultatie onderwijshuisvesting

ICSadviseurs is een landelijk adviesbureau op het gebied van onder andere onderwijshuisvesting. Onze collega's hebben de afgelopen jaren tientallen IHP – trajecten begeleid en tientallen schoolgebouw gerealiseerd voor het primair en voortgezet onderwijs. Vanuit deze ervaringen geven wij graag een reactie op het gepubliceerde wetsvoorstel.

1 - Gezond binnenklimaat:

Het borgen van een gezond binnenklimaat door middel van een zorgplicht kan bijdragen aan de verbetering ervan. En vanzelfsprekend juicht iedereen gezonde schoolgebouwen toe. Met het voorliggende voorstel verwachten wij echter de volgende problemen:

- Doordat er geen prestatie-eisen of definitie is geformuleerd ontstaat er onduidelijkheid over het begrip gezond. Om de beoogde verbetering van het binnenklimaat te realiseren adviseren we hierover meer duidelijkheid te geven.
- Schoolbesturen met bijvoorbeeld een verouderde portefeuille, monumenten of relatieve jonge schoolgebouwen met slecht functionerende ventilatiesystemen kunnen vanuit hun huidige bekostiging niet de investering doen om dit in al hun schoolgebouwen te realiseren. Er is al meerdere malen geconstateerd dat de (voorheen) materiele instandhoudingsvergoeding voor het primair onderwijs ontoereikend is. Het toevoegen van een plicht, zonder een extra budget lijkt ons onwenselijk. De tijdelijke subsidieregelingen zijn hiervoor ook niet afdoende.

2 – Renovatie

Met het toevoegen van de voorziening renovatie sluit de wetgeving aan bij de jarenlange praktijk, waarin een groot deel van de schoolgebouwen is gerenoveerd. Met het toevoegen van de renovatie kan er veel meer maatwerk worden geleverd. Met het voorliggende voorstel verwachten wij echter de volgende problemen:

- Doordat er geen prestatie-eisen of kwaliteitsniveau is geformuleerd ontstaat er discussie over de te nemen maatregelen. De levensduur van een gebouw kan namelijk ook met 25 jaar worden verlengd zonder dat er bijvoorbeeld een hogere isolatiewaarde (rc) wordt gerealiseerd in een gebouw uit de jaren '70. Direct gevolg hiervan is dat er altijd discussie ontstaat tussen de gemeente en het schoolbestuur over wie wat moet bekostigen.
- Verder is het niet duidelijk of de renovatie kan worden gezien als een aanvullende voorziening voor de gemeente. Indien dit geval is, zou dit ook wat moeten betekenen voor de bekostiging van de gemeente (via het gemeentefonds) of die van het schoolbestuur (lumpsum-vergoeding).

We adviseren om in de (model) verordening voorzieningen huisvesting onderwijs meer duidelijkheid te geven over de definitie renovatie.

3 – Integraal huisvestingsplan

Met het verplicht stellen van het integraal huisvestingsplan (IHP) sluit de wetgeving aan bij de jarenlange praktijk. Wij juichen het verplicht stellen van het IHP dan ook toe; vooral omdat naar meer moet worden gekeken dan alleen de technische staat of de benodigde capaciteit. Het IHP biedt daarnaast ruime kansen om ook andere landelijke beleidsdoelstellingen te stimuleren en realiseren. Zo kan het IHP worden ingezet als portefeuilleroutekaart voor het verduurzamen van het vastgoed en als instrument voor de monitoring van de landelijke doelstellingen t.a.v. CO2-reductie. Ook de invulling (huisvesting) van een thema als passend onderwijs zou in het IHP een plek kunnen krijgen.

4 – Meerjarenonderhoudsplan

Het verplicht stellen van het meerjarenonderhoudsplan zorgt ervoor dat de schoolbesturen op een professionele wijze hun zorgplicht uitvoeren én sluit aan bij de jarenlange praktijk van de meeste schoolbesturen. Voor een effectief gebruik van het meerjarenonderhoudsplan adviseren we om kaders te stellen aan de opzet en inhoud. De (model) verordening voorzieningen huisvesting onderwijs zou hiervoor een goed instrument zijn.

5 – Investeringsverbod

In het wetsvoorstel wordt het zogenaamde investeringsverbod voor het PO opgeheven. In het voorgestelde artikel wordt gesproken over het aanwenden van een overschot. Deze term lijkt ons niet echt passend in een situatie waarbij uit de laatste evaluaties van de materiële instandhouding is gebleken dat deze ontoereikend waren. Het principe van het inzetten van exploitatievoordelen om extra kwaliteit van voorzieningen te realiseren juichen wij daarentegen van harte toe.

Algemeen:

Met het wetsvoorstel sluit de rijksoverheid aan bij de praktijk in de meeste gemeente en dat is een stap in de goede richting. Naast het genoemde zouden we graag nog het volgende aanstippen:

- Wij verwachten dat de huidige wetsvoorstellen zorgen voor meer discussies tussen gemeenten en schoolbesturen over kwaliteitsniveaus en bekostiging. Een succesvolle implementatie van het wetsvoorstel vraagt hierover meer duidelijkheid. De modelverordening zou hiervoor een uitkomst kunnen bieden.
- Uit o.a. het interdepartementaal beleidsonderzoek komt naar voren dat er structureel extra budget nodig is om de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting adequaat in te kunnen vullen. Met het toevoegen van de zorgplicht voor een gezond binnenklimaat komt daar extra druk op te staan.
- De huidige wetgeving is logischerwijs uitsluitend gericht op onderwijshuisvesting. De praktijk in vooral het primair onderwijs laat zien dat er een beperkt deel van de schoolgebouwen monofunctioneel is en dus alleen onderwijshuisvesting betreft. Het verplichten van het integraal huisvestingsplan is een kans om ook de werkelijkheid van de multifunctionele schoolgebouwen of kindcentra een plek te geven.

Wij wensen u veel succes met de verdere uitwerking van het wetsvoorstel.

Met vriendelijke groet,

Maarten Groenen

Senior adviseur
06-22578557